

Posudek vedoucího bakalářské diplomové práce:

Ondřej KOC, "Ale ten grunt, tatínku, ten náš velkej grunt, já nechci| aneb tradice staré selské držby, FHS UK Praha 2021 stran

Předkládaná práce je velmi zdařilou, myšlenkově a formulačně vyspělou mikrohistorickou studií, zaměřenou na otázku vývoje "selské držby", tj. vývoje poddanské držby selských a chalupnických gruntů od 17. do 19. století v jihočeské vsi Smrkovice. Práce je zacílena k jednomu z podstatných otázek selských ději a dějin rodiny. Jak reálně probíhalo přebírání gruntů novým hospodářem? Zůstávaly poddanské statky v rukách jedné rodiny? Dělili se při převodu nového držitele? Platí, to co zmiňují dvorští úředníci, že v Čechách byl dědicem, který se reálně ujímal statku nemladší syn? Mohla se držba v rámci rodiny odvíjet i v ženské linii? Vychází ze zcela relevantního okruhu literatury (Krofta, Pekař, Procházka, Velková a další klasické českých "selských dějin") a je založena na rozboru archivních editovaných pramenů (prameny vzešlé z vrchnostenské, státní i církevní správy, berní katastry, církevní matriky atd.).

Jádrem práce je rekonstrukce posloupnosti držb na devatenácti poddanských usedlostech sledované vsi (s. 48-101). Ta je provedena adekvátními metodami. Přispívá k poskytnutí odpovědi na výše uvedené otázky (např. přebírání gruntů nejmladšími syny bylo jen ideálem, nikoli nutnou praxí, též s. 103).

V návaznosti na "klasickou" literaturu z dějin selského stavu vymezuje Ondřej Koc základní kategorie, jejich pomocí byla ve studované době právně spoluutvářely socio-kulturní a socio-ekonomická realita a které se následně staly i základními analytickými pojmy historiků venkova (např. "osedlý" - "neosedlý" a pod.) . V pasážích práce, které předcházejí tomuto rozboru vývoje držby, začleňuje Ondřej Koc poměry studované vsi do širšího dějinného kontextu. I s postupy Při této kontextualizaci lze vyslovit souhlas.

K práci je možné vyslovit několik drobných připomínek či položit určité doplňující otázky:

(1.) Bylo by možná dobré vzít v potaz ještě okruh studií, které jsou především publikovány v *Historické demografii*. Netvrdím, že by se zde našly studie, které se studované lokality bezprostředně týkají. Bylo by ale možné kupříkladu z prací Grulichových či Zeithoferových vyvozovat možné postupy pro studium příbuzenských a vztahových sítí venkovského obyvatelstva.

(2.) V *Závěru* práce se mj. říká, že v některých případech byl novými držiteli poddanských usedlostí "strýc či jiný vzdálenější příbuzný - dědila tak některá ze starších dcer" (a. 104) To mi nedává moc smysl. Jaký je poměr "dcery" bývalého hospodáře k jeho "strýci" při dědění? V této souvislosti by bylo možné v závěru více zhodnotit zjištěné skutečnosti z hlediska diskusí o typu

rodiny, který se na českém území vyskytoval.

(3.) Název práce vyvolává v čtenáři naději, že se dozví více o tom, proč "*ten velké grunt*" syn od otce nechce? Nebylo by možné v závěru práce více ujasnit, proč mohla být držba velkého selského statku nevýhodou, nebo upřesnit, zda je to ojedinělé stanovisko, vyslovené v jedné rodině, nebo obecnější tendence určité doby?

Uvedené otázky a připomínky jsou však především míněny jako podněty do diskuse při ústní části obhajoby a do dalšího autorova badatelského zájmu o tuto problematiku. Jak již řečeno, práci považují za zdařilou. Nadto je zapotřebí - v tomto případě velmi pochvalně - upozornit na to, že autor postupoval velmi samostatně. Práci jednoznačně *doporučuji k obhájení* a navrhuji její hodnocení jako *výborné*.

Jan Horský

V Praze 9. září 2021